

NVE

Konsesjonsavdelingen

Postboks 5091 Majorstua

0301 Oslo

Vår dato: 2018-04-06

Vår kontakt: Stein Øvstebø

Vigelandsfoss kraftverk – planlagt nytt kraftverk – kommentar til høringsuttalelser

Det vises til Hydro Energis (Hydro) brev av 3. oktober 2016 vedrørende vurdering av fritak for konsesjonsplikt for et nytt kraftverk i Vigelandsfossen, Vennesla kommune i Vest-Agder. Bakgrunnen var at NVE i februar 2016 konkluderte at et kraftverk i samme område med et noe annet utløp fikk fritak for konsesjonsplikt.

Prosjektet er begrunnet i å optimalisere utnyttelsen av vannressursene i Otravassdraget, og tilpasse slukeevne til kraftverk og vannføring lenger oppe i vassdraget. Saken ble av NVE sendt på begrenset høring til Vennesla kommune, Vest-Agder fylkeskommune og Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder i begynnelsen av 2017. NVE mottok uttalelser fra alle høringsparter. Samtlige høringsparter mener tiltaket bør underlegges konsesjonsplikt, og viste til usikkerhet knyttet til konsekvenser for områdets laksefiske, og eventuell påvirkning på ål.

På bakgrunn av de synspunkter som ble lagt frem i høringsuttalelsene har Hydro fått Terrateknikk, en uavhengig miljøkonsulent innen vassdrag- og naturforvaltning, til å gjennomføre en vurdering av de miljømessige konsekvensene av Hydros planlagte kraftverk i Vigelandsfoss. Rapporten ble levert til Hydro 30. august 2017 og ligger vedlagt. Den konkluderer med at et nytt kraftverk, slik det er planlagt, samlet sett ikke gir negative virkninger for vannområdets egnethet for anadrom laksefisk generelt og laks spesielt. Konklusjonen legger til grunn at det til enhver tid er tilført minimum 50 m³/s i vannområdet rett nedstrøms eksisterende damanlegg og kraftverk før et eventuelt nytt kraftverk starter opp. Dette er tilsvarende dagens situasjon der nåværende konsesjon for eksisterende kraftverk har krav om minstevannføring i Vigelandsfoss på 50 m³/s.

Det ble avholdt møte med de nevnte høringsparter på Vigeland 1. november 2017 hvor undersøkelsene ble presentert av utreder. Hydros vurdering er at høringspartene i hovedsak mente at den gjennomførte studien adresserte og behandlet synspunktene som var fremmet i den begrensede høringen i starten av 2017 på en tilfredsstillende måte. Videre ble det i møtet adressert problemstillinger knyttet til hvorvidt kommune og/eller regionale myndigheter på et senere tidspunkt vil ha anledning å stille krav om tiltak dersom tiltaket oppnår fritak fra konsesjonsplikt. Ut fra høringsuttalelser som har kommet, samt utredning og dialogen med høringspartene, er Hydros syn at de vurderinger og utredninger som ville ha fulgt av en ordinær konsesjonsbehandling er kjent og dekket.

På bakgrunn av gjennomført dialog med høringsparter og uavhengig miljøkonsulent vil Hydro i den videre prosjektutviklingen legge følgende tiltak i henhold til natur- og miljøforhold til grunn, dersom relevante myndigheter konkluderer at det foreligger en positiv kost/nytte vurdering:

- Sikre vannmiljø for laks og næringsorganismer like utenfor nytt aggregat:
Et nytt kraftverk innebærer at noe vann forflyttes fra området ved utløpet til eksisterende kraftverk og til et dypløp langs østre elvebredd, nedstrøms nytt kraftverk. Utløpsområdet til nytt kraftverk er et område av liten biologisk verdi, men ved eventuell bygging av nytt aggregat og tilpassing av utløpsområdet for dette, vil Hydro gjøre utløpsområdet til et vannområde med økt verdi for laks og bunndyr. Dersom tiltaket, mot formodning, skulle redusere egnetheten av grunnvannsområdet på vestsiden av utløpskanal for nytt aggregat, så vil Hydro avbøte og gjenopprette i tråd med dagens situasjon. Tilpasning og arbeid for øvrig vil gjøres i samråd med fiskesakkyndig og relevante myndigheter.
- Sikre vannføring på minst 50 m³/s rett nedstrøms eksisterende kraftverk:
Slik som i dag, i henhold til allerede gitte konsesjonsvilkår, vil Hydro til enhver tid sørge for at det er vannføring øverst øst i fossen, som representerer øvre anadrom strekning i elva. Driftsfilosofien til et nytt kraftverk vil være at det kun igangkjøres når det er vann på minimum 50 m³/s ved nåværende kraftverks utløpsområde. Ved uventet stans i eksisterende kraftverk vil vannføring på 50 m³/s opprettholdes ved overløp eller åpne luker, slik som praksis er i dag.
- Sikre mulighet for oppgang for ål forbi dam Vigeland:
Det er ikke tilrettelagt for åleoppgang opp og forbi Vigelandsfossen i dag. Det er også lite som tyder på at åleoppgang skjer på tross av dette. Ålefaringer frem til sine naturlige leveområder kan være verdifulle tiltak for å sikre artens videre eksistens. Ved eventuell bygging av nytt kraftverk kan Hydro tilrettelegge for oppgang av ål fra fot av Vigelandsfoss opp til Vigelandsdammen dersom dette ansees som et hensiktsmessig tiltak. Hvorvidt dette er hensiktsmessig må sees i sammenheng med punktet under vedrørende overlevelse for utvandrende ål. Vurdering av dette og tilrettelegging vil gjennomføres etter anvisninger fra fagkyndig og relevante myndigheter. Tiltaket kan utgjøre en klar forbedring sammenlignet med dagens situasjon.
- Undersøke og ved behov bedre muligheten for overlevelse for utvandrende ål:
Foreløpig er det ikke klart om det skjer utvandring av ål ned Vigelandsfoss og eventuelt i hvor stor grad Vigeland kraftverk utgjør noen fare for utvandrende ål. Ved eventuell bygging av nytt kraftverk vil Hydro foreta en studie for å avklare dette - i lys av eventuelle løsninger for oppgang av ål jf. forrige punkt - og eventuelt foreslå løsninger for å øke overlevelseshastigheten. Studien gjennomføres som en del av planleggingen av nytt aggregat for å sikre at hensynet til utvandring av ål vil bli vektlagt ved valg av nye komponenter. Mulige løsninger kan være en idealisert omdreiningshastighet på turbinen på én maskin for å sikre trygg forbi-passering av ål og/eller bruk av større/mindre spiler på varegrind for å lede utvandrende ål mot ett aggregat. Dette er mindre kostnadskrevenende tiltak som kan iverksettes raskt og som kan gi stor nytteverdi for eventuell utvandring av ål.

Med bakgrunn i den uavhengige miljøkonsulenten og Hydros vurderinger, samt de tiltak som er beskrevet ovenfor, anser vi at prosjektet ikke medfører særlige ulemper for bruker- og miljøinteresser i vassdraget. Hydro mener derfor at prosjektet ikke utløser konsesjonsplikt. Etter Hydros syn vil ikke en konsesjonsbehandling av det aktuelle tiltaket omfatte utredninger og vurderinger av andre problemstillinger enn de som er reist av de aktuelle høringspartene. De aktuelle høringspartene utgjør også de høringspartene som i all hovedsak vil fremme synspunkter til allmenne interesser i området.

Dersom det er behov for ytterligere opplysninger ber vi om å bli kontaktet.

Med vennlig hilsen
for Hydro Energi AS

Stein Øvstebø

Leder Kraftsystem, Nett og Konsesjoner
Stein.ovstebo@hydro.com